

Anmeldelser

Nordiske temabøger i miljølære

Pedersen, Jon: *Overføring av teknologi til utviklingsland*. Universitetsforlaget, Oslo, 1984, 46 sider.

De øvrige bøger er udgivet af Nordisk Ministerråd og TAPIR, Trondheim:

Eie, Jon Arne (red.): *Forsuring – årsaker, virkninger og tiltak*. 1985, 120 sider.

Landner, Lars: *Water management and protection of the aquatic living resources in tropical and subtropical climates*. 1985, 128 sider.

Emmeline, Lars: *Kulturlandskap och samhällsplanering*. 1984, 258 sider.

Oksanen, Erkki H.: *Energi från lantbruget*. 1984, 54 sider.

Projektet »miljølære ved universiteter og højskoler i Norden er beskrevet i fact sheet 5E »Nordic Cultural Cooperation« – environmental education at university level, der kan fås hos Nordisk Ministerråds kultursekretariat, Snaregade 10, 1205 København K.

Projektet »Miljølære ved universiteter og højskoler i Norden« har løbet siden midten af halvfjerdserne som en aktivitet under Nordisk Ministerråd. Projektet er ledet af en kontaktgruppe med en repræsentant for hvert nordisk land, hvori undertegnede har været det danske medlem ind til 1984. Projektet løber ud i 1986.

En hovedaktivitet under projektet har været afholdelsen af årlige konferencer, hvor miljøspekterne af et fagkompleks diskuteres og sammenholdes med den aktuelle placering af disse aspekter på de nordiske universiteter og læreanstalter. En hovedkonklusion på hver konference har været, at såvel lokale som globale miljøforhold kunne være bedre integreret i de behandlede uddannelser, det gælder også for konferencen i Narsarsuaq i Grønland i 1984, der behandlede geouddannelserne.

Et af formålene med konferencerne har været at fremskaffe læremidler til støtte for oprustningen af miljølære ved de nordiske universiteter. Forslag til temaer for sådanne lærebøger er blevet diskuteret på konferencerne, og de udvalgte emner er derefter blevet bearbejdet af enkeltpersoner eller nordiske grupper. De resulterende manuskripter er blevet udgivet som temabøger af Nordisk Ministerråds kultursekretariat i København og forlaget TAPIR, Universitetet i Trondheim.

Til nu er udkommet fem temabøger og flere er under trykning. Fra konferencen i 1984 om geouddannelserne forventes to til tre temabøger udarbejdet, men de er endnu på manuskriptstadiet. Temaerne for disse bøger er »Geomedicin«, dvs. geokemiske årsager til den regionale fordeling af sygdomme og »Geodata« – geologiske og andre geodata som grundlag for den fysiske planlægning, redaktør Arne Willumsen.

En speciel serie af temabøger er rettet mod uddannelsen af bistandspersonale, dvs. fagfolk, der skal arbejde i U-lande. Den første af disse »Overføring av teknologi til udviklingsland« af Jon Pedersen er skrevet på norsk og udgivet af Universitetsforlaget i Oslo, de øvrige, som vil blive udgivet af TAPIR, vil være på engelsk, for at de skal kunne udnyttes direkte i arbejdet i U-landene.

Nr. 2 i serien »Water management and protection of the aquatic living resources in tropical and sub-tropical climates« af Lars Landner giver dels et godt overblik over de varme landområders overfladevand-systemer og de økologiske forhold, dels en fortrinlig gennemgang af forurening af vandsystemerne bl.a. fra mineraludvinding og olieeftersøgning og -udvinding. Denne bog er derfor værdifuld for geo-folk der skal arbejde med ressourceudnyttelse i U-lande.

Nr. 3 i denne serie, der er under trykning, behandler miljøspekter af landbrug set i udviklingssammenhæng. Den redigeres af Sofus Christiansen og Gunnar Poulsen og giver bl.a. oplysninger om klimaforhold, jordbundsvudvikling og jorderosion og er dermed også af interesse for geo-fagfolk.

Nr. 4 i serien, der er under planlægning, vil omhandle forhold af betydning for geologer og geografer, der arbejder med udviklingsproblemer.

Af de øvrige temabøger skal her især to fremhæves på grund af deres geo-indhold.

»Forsuring – årsaker, virkninger og tiltak« redigeret af Jon Arne Eie er, så vidt jeg ved, den bedste introduktion til dette problemkompleks der findes. Den behandler udslip, transport og afsætning af specielt svovl- og kvælstofforbindelser fra kraftværker; omsætningen af disse forbindelser i overflademiljøet, dvs. hydrologiske og hydrokemiske forhold; en kritisk gennemgang af de forskellige modeller der er opstillet for forureningen; måling af og indikatorer for forurening; virkninger af langt transporteret luftforurening på skov; virkninger på den akvatiske flora og fauna; lokale tiltag med forurening; en samfundsøkonomisk analyse af udslip af svovloxider; samt regionale og internationale tiltag med forurening. Bogen kan danne grundlag for kurser, seminarer, studiekredse, m.v. og giver solid oplysning om og kritisk analyse af problemerne.

Bogen »Kulturlandskap och samhällsplanering« er redigeret af Lars Emmeline og giver en række bidrag til forståelsen af nødvendigheden af at inddrage økologi-

ske hensyn i planlægningen af udnyttelsen af kulturlandskabet – det åbne land. Kapitlernes titler er: økologisk planlægning i kulturlandskabet – økologisk grundsyn i praksis; klassificering af naturtyper i kulturlandskabet; natur og miljø i kommuneplanlægningen; miljø- og landskapseffekter – følger af en jordbrugs politik; planlægning af kulturlandskabet i Danmark («det åbne land»); metoder for å beholde/etablere ønskede natur- og landskaps tilstander i det åbne kulturlandskabet;

»Visuel konsekvensanalyse« – en metod för att beskriva och analysera förändringar i kulturlandskabet; og planering med økologisk grundsyn.

Bøgerne er eksempler på godt nordisk samarbejde, de vil forhåbentlig bidrage til at styrke undervisningen i miljølære ved »universiteter og læreanstalter i Norden« og i øvrigt også kunne blive anvendt i det mere generelle oplysningsarbejde.

Henning Sørensen